

Күч-көлсчнрин некрмүдт икәр оньган өгхмн

Олн амтнә джиргәлбәәдә бөдлү-
лдж асруллгынг, түүг амулныгта бол-
лгынгынг, олн амтнә эдлуушннь,
үмөх-зүүхннь элвдүүлгынг, олн
амтнә сәәгынь хәәлгынг Коммуни-
стическ парть болн Советск прави-
тельств эврәннь эрки төрт тоолна.
Коммунистическ тосхачнрин сәә-
гынь хәәлгынг, эднә сурврмудннь,
некрмүдннь күңәлгынг, эднә төлә
көдллгынг—ик күндтә болн йир буй-
нта төр.

Ямаран чигн гардач, колхозин ах-
лач болв чигн, совхозин директор
болв чигн эврәннь коллективин көд-
ләчирт дөнъ-нөкд боллгынг, теднән-
нь сурсн сурврмудиг, эрлгынг, нек-
рмүдиг күңәлгынг, эн тоотиг килм-
дждә кевәр, оньгта кевәр цаглань
хәргүулджд хагәдлгынг — өдр болгын
ардннь ордж күңәдждәх зөвтә, эврәннь
аркн кергән гиджд тооллхәх учрта.
Амтнә некрмүдиг ик оньгтагьар
хәләдждәх кергтә.

Неквр кеджд заргь бәрдж йовх
күүнә келен үгннь болв чигн, бичсн
эрлгынь болв чигн, предпрнатьснн
болн учрежденьснн гардачир, теднә
алык нег көдләчнрин чигн ик болгь-
амдждә кевәр соньсджд, үнн-худлннь
йилгәджд, түргәр негн деерннь гаргь-
дждәх зөвтә. Сурврта, эрлгьтә
ирсн улсла нәәрүлдж күүндвр кеджд,
цаадж-наадкннь сәәнәр медджд, эднә
келсн үгннь, сурсн сурврннь болгь-
амдждә кевәр соньсджд, нексн некрв-
тннь негннь таслгч тодрха ил хәрү-
гнннь өгчәлгынг—йир ик дааврта
төр. Эн предпрнать болгьна, учре-
ждень болгьна. Ямаран чигн колле-
ктив болгьна эрки чнртә төрннь
болджана.

Одә эн төр республикснн учре-
жденьсвр ягджд күңәдждәхннь ав-
ад хәләхлә, әнүнд дуту-дундннь
ода чигн йир ик. Республикнн уч-
режденьсвр, организацсур дора газ-
рес олн зүсн эрлгьс, некрмүд, сур-
врмуд, заргь бәрлгьнә цаасд икәр
ордж ирдгннь мел ил болджана. Ха-
магьәс болв чигн, ямаран чигн тө-
рәр бичгд улс олн, тер тоотд әуг ца-
глань хәрүгнннь өгчәлгынг—хара төр
бнш.

Күн заргь бәркләри, эрлгьнә бол-
лн некрнрин цаас бичкләри, эврәннь
зөвлгь түрүгнннь тускар, әс күңә-
гдон кергүднннь тускар, шншлннь
бкннннь тускар, эврәннь сурврму-
днннь болн некрмүднннь тускар, бн-
чнә. Тер учрар эн бичгдон эрлгьсиг,
сурврмудиг, некрмүдиг «амн уга»
хоосн цаасд гнлжд тоолджд болшго.
Бичсн цаасн болгьннь ээтә, әнүг бн-
чсн, әс гнлжд бнчүлсн улсннь бәәнә.
Тедн эврәннь некрмүдән, эрлгьән
кезәд чигн маршго, тедн келтә-ам-
та, амд-менд улс.

Эн джнлнн нәәмн сарнн әргд,
мана республикнн әрүл-менд харл-
гьна министрствд (мннстрннь үр
Дойннкова Е. А.) 141 эрлгьн, некрв
келгьнә цаасд ордж ирджд. Түүнәсннь
болгнннь давулчкад хәләгдсннь 73,
әс гнлжд 53 процентннь хойр сар бо-
лснә хобнннь хәләгдсннь 19, гурвн
сар давулчкад хәләгдсннь—14, тавн
сар күргәд, түүнәс давулчкад хәлә-
гдсннь 3.

Федерацин әрүл-менд харлгьна
мннстрствнн, әмнүлхнн өркд дө-
нъ-нөкд болтха гнсн заавртагьар
ордж ирсн Болтунова гнлгд күүнд
күүнә эрлгьнг Халымг АССР-н әрүл-
менд харлгьна мннстрств эн джн-
лнн май сарнн 19-д авсн бнлннь те-
рүнд хәрү өлггө бнлгьд бнлдж. Тер
учрар төрннь данн кесг олн цаас бн-
чджд.

«Оленичевский» совхозин ах хө-
бч Абоева С. ннлн джнл декабрь
сард хувц уйдг машнгьәр мөрәлгд-
лә. Түүгнннь цаглань әс өгснә учрар
төр күн некрнрин цаас бнчснн. Халы-
мг АССР-н селәнә эдл-ахун мнн-
стрств түүндннь ннлгджд хәрү өгч:
«машнгьәдн күргджд өгч чадшговдн,
шншлннь бнлйәри ирдә автн».

Элгьн олн күч-көлсчнрин, көдл-
мшчнрин, колхозннкүднн болн цер-
гләчнрин некрмүдт ннлгәд орадл-
гьтә бюрократическ кевәр хәрү өлг-
гьн, теднә эрлгьсиг, сурврмудиг,
заргь бәрлгьнә цаасдиг цаглань тү-
ргәр хәләджд хәрүгнннь әс өлгьн—
партнн зааврла ирлшггө ик хадж-
гьр, әвгө, буру йовдл болджана.
Ннм йовдлмудла чаньгь кевәр ноол-
джд кергтә.

Олн зүсн эрлгьн, сурврмуд, нек-
рмүд республиканск централн го-
сударствнн архнвнн нерн деер ор-
джд ирнә. Госархнвнн заведующ Зун-
дугннов А. К. чнк күүнә седжд ха-
нм, сән хәрү өгдгөджд. Киселев гн-
лгд күүнд эн джнлнн январь сарнн
21-д ннм хәрү өгч: «Госархнвд гер
уга, тер учрар хәрү өгч чадшговдн».
1957-ч джнл 109 эрлгьд, 1958-ч
джнл 252 эрлгьд, эн джнл 105 эрл-
гьд — эн госархнвнн көдләчнр тн-
нм хәрү өгчхәджд. Эн ннм хәрүг хә-
рү гнлжд тоолджд болшго. Тннлгд хә-
рү өлгьнә унть-ухагьнннь тоолхла,
«әнүнәсчн хуурхла болх» гнх сед-
клтәгьәр бнчсн хәрү болджана. Эн
йир ик хаджгьр йовдл.

Знүн дорхннь дор йовдл респу-
бликанск ЗАГС-н архнвнн көдлмшт
бәәнә. Түүг ода деерән гардждәхннь
үр Курдюкова. Ннлгән ирдг сурвр-
некрмүднн тоонь йир ик. Кезә төрджд-
гарсннннь тускар, өрк-бүл болснн-
ннь тускар сурджд-некдждәх, эн джн-
лнн март сарәс авн әкләд ордж ир-
цхәсн 250 эрлгьст, сурврмудт, нек-
рмүдт эн архнв хәрүгнннь өгәд уга
бәәнә. Урдннь эн то әнүнәсн ик бнлә.
Ода невчк багьрәннь эн.

Амтнә эрлгьсиг, некрмүдиг Элст
балгьснә күңәгч комитет (ахлачннь
Джнмбннов А. М.) бас муугьар, ха-
шншгәр хәләджд хәрүгнннь өгнә. Ба-
лгьснә күңәгч комитетд ннлн джн-
ләс нааран хәләгдәд уга 17 эрлгьн
бәәнә. Түүгән зүг кезә хәләхәр
бәәхннь меддждәхш. Нег үлү пать-
рнн тускар эрлгьн икәр ордж ирнә.
Цаглань хәләджд чнк хәрүгнннь
өлгьн — эн көдлмш олнә тасрхан
уга хәләврт, шүүврт бәәх зөвтә кө-
длмш.

Партнн, советск организац нег
үлү профсоюзн организац эн көдл-
мшт йоста килмдждә оньган өгчхәх
зөвтә.

Учрежденьс болн предпрнатьсәр
ән көдлмш ямаран кевәр кегджд,
күңәджд йовхнннь, амтнә сурврму-
диг, некрмүдиг, эрлгьнг учрежде-
нсьнн болн предпрнатьснн гардачнр
ямаран килмдждә, оньгта кевәр ца-
глань хәләджд хәрүгнннь өгчәх бол-
на, эн тоотиг юмнә түрүнд профсо-
юзн организац эврәннь активнстн-
рәри дамджулад, көдлмшчнриннн шүү-
врнн комнссмүдәри дамджулад шүү-
үджд хәләдждәхәх зөвтә. Эн көдлм-
шт комсомольчнр орлшләрн бас ик
ач-тусан күргхмн.

Ахрар колхд, амтнә бнчсн эрлгь-
нн, сурврнн, некрннн, заргь бәрч
цааснн цаглань хәләджд, тер тоотд
медджд лавта хәрүгнннь өлгьнә кө-
длмш, олнә бнлснннь цугтанннь бат-
та хәләврт, батта шүүврт бәәх зөв-
тә көдлмш.